

HECE AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ YIL: 27 SAYI: 323 KASIM 2023 ISSN 1301-210X

HECE

KASIM 2023

323

İLLÜSTRASYON

Zeynep Hilal Özder / 5

EŞİK

İbrahim Demirci / Tut, Tutun, Tutuş, Tutuştur / 6

ŞİİRLER

Hüseyin Atlansoy / Ölü Atlar / 7

Faruk Uysal / Marie / 9

Emre Demir / İyi Gelen Şeyler / 11

Ayşe Çelikkaya / Non Senkron / 13

Zümrüt Karabudak / Dağın Kalbi / 14

Ahmet Edip Başaran / Mizmar / 15

Said Yavuz / Zaman Salıncağı / 16

Eyyüp Akyüz / Temenni / 17

Ahmet Menteş / İnsana Hayır / 18

Abdulhâlik Aker / Gelmeler / 20

Sinan Davulcu / Tezgâh / 21

Aziz Kağan Güneş / Çukur Ayna / 22

Taner Sarıtaş / Aynalar ve Düğümler / 23

HECE'DE İLKLER

Buse Türkoğlu / Sarnıç / 24

ÇEVİRİ ŞİİR

Necvan Derviş / Yitirdiklerimiz Saymakla Bitmedi / 26

Noha Tadros Khalaf / Ben Hugo Değilim / 27

YAZI

Âtîf Bedir / Yeryüzüne Ağıt / 28

Safiye Gölbaşı / Filistin'e Dair Şahitliğimdir / 34

Sema Bayar / Cöğün Çocuklarına... / 36

Hale Sert / Yangın / 38

Şule Kala / "Öldür!" Diyenlere İnat "Oldur!" Allahım / 39

Hatice Bildirici / Sarılma Timi / 40

EDEBİYAT GÜNDEMİ

Hazırlayan: Zeynep Arslan / 41

DOSYA

ORYANTALİZMİN HALLERİ

SUNUŞ / Dosya Editörü: Ali K. Metin / 48

Kamil Ergenç / Oryantalist Söylemin Karakteristik Özelliği / 49

Muhammet Enes Kala / Oryantalizm: İdeoloji ve Tahakküm Mektebi / 55
Ali K. Metin / Oryantalizm Nerede, Nasıl? / 60
Ali Galip Yener / Yeni Oryantalizm ve Mavi Anadoluçuluk / 70
Semih Diri / Tarihe Oryantalist Bir Bakış: Nedim Gürsel'in *Boğazkesen* Örneği / 77

OKURYAZARIN NOTLARI

İbrahim Demirci / Necvan Derviş'in Bir Şiirini Okurken / 84

EŞYANIN FISILDADIĞI

Tuba Dere / Aç Kapıyı Bezirgân Başı / 86

BAŞKA BAKIŞ

Mehmet Solak / Eleştiri Dili / 90

YAZIYA NİÇİN VE NASIL BAŞLADINIZ?

Naime Erkovan / 92

YAZI

Zeliha Nazik Tahmaz / Farklı Yüzyıllardan İki Leydi, "Julia Pardoe - Lady Montagu"nın Kozmopolit İstanbul'u / 94

ÇEVİRMENİN SESİ

İbrahim Demirci ile Söyleşi / Konuşan: Zeynep Arslan / 100

BİR ROMAN HAKKINDA

G. Senem Kıcıman / Yaşama Cesareti Olmayanların Sığınağı: Tatar Çölü / 105

YAZI

Selma Aksoy Türköz / Poe'nun Kuzgun'u Neyi Temsil Ediyor? / 109

Leyla Arsal / Modern Ahlâkın Modernizasyonu: İmkânsız Ahlâk / 112

Yunus Emre Altuntaş / İlhan Berk'in Mektuplarında Şiir-Şair ve Sanat / 118

AHLAT GÜNLÜĞÜ

Kudret Ayşe Yılmaz / Türklük Mührü Şahidelere Bin Selam / 125

YAZI

Şükriye Şen / Kaynayan Tencere / 127

AÇAÇ GÜNLÜĞÜ

İsmail Karakurt / Söğütler Belki Bozkır Zambaklarıdır / 129

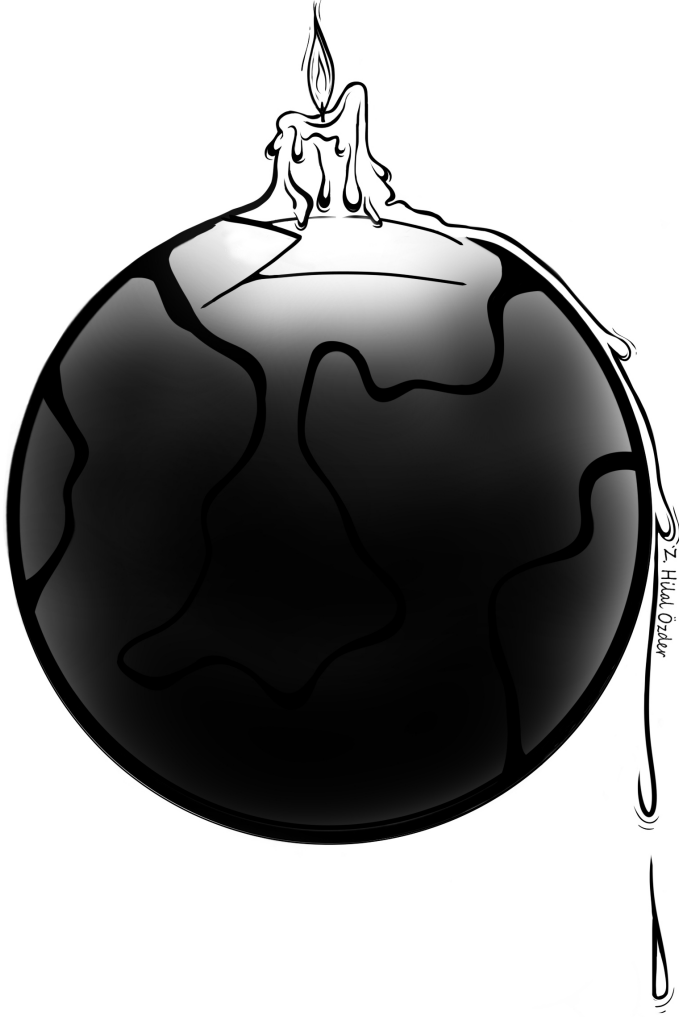
PORTRE

Mehmet Ayıcı / Hırkası İrmaklarından / 132

YAZI

Müberra Baydar / Omuzlardaki Boşluğun Hikâyesi: *Doğmuşlar* / 134

GAZZE'DE

İbrahim Demirci

TUT, TUTUN, TUTUŞ, TUTUŞTUR

Hayatın her evresinde tutan, tutulan, tutunan, tutuşan, tutturulan, tutuştırulan bir şeyler var. Dışının yumurtasına doğru koşan erkek tohumu, onu tutmak mı istemektedir ona tutunmak mı? Tutmayı öne çıkarıp erkek egemen bir söylemi tutabilir, tutunmayı öne alıp feminist bir eğilime tutunabilir, sonra da kavgaya tutuşabiliriz. Oysa atom çekirdeklerinde protonlar ve nötronlar birbirlerini alt etmek üzere değil, birbirlerini dengelemek üzere davranıyorlar; böylece oluşuyor varlık, böylece geliyor yaşamak.

Ateş elle tutulmaz, maşa kullanılır. Bilindik bir gerçek bu. Fakat maaşlı maşaların bile ateş kesilip kendilerini tutan eli yaktıkları görülmüştür; daha az biliniyor belki ama bu da bir dünya gerçeği.

Neyi tutuyorum ben, neye tutunuyorum? Nedir beni yakıp tutuşturan? Yoksa yanmamak için ısı geçirmez gömlekler peşinde mi koşuyorum?

Ben yanmasam
sen yanmasan
biz yanmasak,
nasıl
çıkarmak
karan-
lıklar
aydın-
lığı...

1930'da böyle söyleyen Nâzım Hikmet'in tuttuğu materyalist meş'aleyle yüzlerce mabet kül edildi, binlerce ocak söndürüldü, milyonlarca insan sürüldü, öldürüldü.

Fakat altı yüzyıl önce "Yandı bu gönlüm yandı bu gönlüm / Yanmada derman buldu bu gönlüm" diyen Hacı Bayram Veli'nin yanı başında bulunan Augustus tapınağının taşları iki bin kırk yıldır orada duruyor.

Sadece bu olgu bile kuvvetle tutacağımız dalın hangi dal, sınıksız tutunacağımız ipin hangi ip olduğunu göstermeye yeter.

Dünyayı/aşağıdakini tutup ukbayı/sonu/sonsuzu unutanlar, yeryüzünü ceheneme çevirmekten çekinmezler, çekinmiyorlar. Fakat Allah nurunu tamamlayacaktır (Kur'an-ı Kerim, 61/8).

Hüseyin Atlansoy

ÖLÜ ATLAR

biz ne yarışta
ne yarış bittikten sonra koşarız
ölü atlarımız biz
canımız yok biz koşmayız

koşumlarımız allı yeşil
cennet ve cehennem trajedisi
benbeyazıyla bir kız
duruyor öylece üstümüzde
yontula yontula bir incinmişlik heykeli
gibi ve sanki değil bizzat kendinde kendisi

nallarımızın içi saklıyor
etin lacivert devinimini
bir okyanus dinginliği sükûneti
gelen zulümdür birazdan
yüzünde hüsrev kisvesi

/ birden bir sarhoş
ayağının turabı olayım seslenişi
ol haydi
ayağım 'sırat köprüsü sarhoşu' şimdi /

hüsrev bilmedi
önce meryem dedi bilmedi
her ismimeryem
meryem sırrında değil
türküler bile bilir
kız meryem meryemi

19 Ekim 2023

bilmedi hüsrev bilemedi değil
bu sefer ismimeryem oğlu isa kelimesinde değil
kelime mi dedim ben
her bir kelime öldürebilir
canı çıkmamış insanı hayvanı börtünde böceği

/ yanıldın ibn haldun - şimdi vahşet
merkezden çevreye gitmekte hep /
bilemedin hüsrev işlediğin onca zulüm
yırttığın mektup evrenin suretiydi
lime lime edilmen önceden bildirildi

ölü atlarız biz
koşmayız biz koşumlarımız beyaz
atlarından inenler o sancak nedir bilenler
hem kervanda hem kervan göçtükten sonra
dağ nedir bilenler dağı kendi eyleyenler
bizimle beklemekteler

dağı taşı kırıyorsun ferhat
kırılan kafandan al kışlar
kargışlar cansız atlar aşkına

şimdi ve burada aşk
somut yanıbaşında bakıyorsa görebiliyor
katık dersin zeytindir dağılmaz dağdır
düdüdür yarındır kendisidir şimdidir bu aradadır aşkıdır
buğdayı ademden bir an içinde parlamakta
kendinden kendine açılmakta akmaktadır

hızla koşarken vahşet
insandan maymuna doğru kuyruğunu toplayıp
sadece şirin kalmıştır
incecikten bir kar yağar gibi biricik
biricik oluşuyla incecik

Faruk Uysal

MARIE¹

bisikletle Paris sokaklarında dolaştığına bakmayın
Marie aslen bir Varşovalıdır
Varşova'nın kızları bisiklet üstünde gelin gider
askerleri dahi bisiklet üstünde savaşır
gördüğüm bildiğim her Varşovalı
alı al moru mor tam Varşova'ya göredir.

Marie ise morun ötesine geçmiş
çayı sevdiği halde
oturmuş orada Pierre ile kahve içmiş
Pierre de fanfardan fırfırdan hoşlanmayan biri
beraber karar vermişler beraber Sen Nehri'nde yüzmeye.

Pierre bir istisna Marie öteki istisna
bir olunca iki istisna
birlikte bozmuşlar binlerce yılın kaidelerini
nerede ne varsa kurumsal ve kamusal adına
bir de istisnalar kaideyi bozmaz derler
dalgaları güçlüyse eğer
pencereyi perdeyi kapasan da duvardan geçiyorsa
ne kural tanır gelen ışık ne de kral.

kırmızıdan sıcaktır mavi, bunu biliyoruz artık
imanın yoktur nedeni niçini, kalbimiz serin
fazla gelince ışık gözleri görmez olur insanın
benim de gözlerim görmez oldu bir zaman
sevdiğim kız zaten hep benim gözlerime baktı
gözlerime, yeşil yeşil bir yaban gülü
açmadı saçlarını, bıraktı fakülteyi, bıraktı okumayı.

¹ Marie Curie (1867 – 1934) Varşova'da dünyaya geldi. Varşova Marie'nin gençlik yıllarında Çarlık Rusya-sının yönetimi altındaydı. Ülkesinde kadınların üniversiteye gitmesine müsaade edilmiyordu. Bu nedenle Marie çalışıp para biriktirerek eğitim için Paris'e gider. Marie, Sorbonne'da ders veren ilk kadın profesör-dür. Nobel Ödülü alan ilk kadın, bu ödülü iki kere alan ilk bilim insanıdır. Dahası Curieler en fazla Nobel kazanan bir ailedir. Kendi çocukları ve torunlarına bir rol model olan Marie, şüphesiz ki dünya kadınları ve tüm insanlık için de eşsiz bir rol modelidir.

yıllar geçtikçe hissettim bu yükün ağırlığını
hiç kimseye bir bardak su vermek gibi bir lüksüm kalmadı
çok sonradan fark ettim kendi gözlerimi
kendi ellerim, kendi ayaklarım olduğunu
insanın kendisiyle konuşabildiğini.

herkes birer küçük mum olsa
evreni büsbütün aydınlatabiliriz demiş Marie
insanlık bunu başarır mı, bilinmez
ama sevdiğim kız küçük ve mütevazı bir mum olabilirdi
olabilirdi o şarkıda bizim de dudak izlerimiz
çocuklarımız kendi kulağıyla duyar, kendi diliyle konuşurdu.

uzun yola çıkanlar uzun uzun konuşmaz belki
ama adımlarını uzun uzun atarlar
bir bilmek bir bulmak bir kavuşmak, anlarız
anlarız ki bu dünyanın bir de kuzeyi var
yoksa güneyliler güneyli olduklarını nasıl bilecekti
nasıl sevecekti göçmen kuşları?

dünya gideceği yeri bilenlere yol vermiş
bir iyimserdir Marie
pedalların götüreceği yere kadar gider
bir deneycidir gözünü yolundan hiç ayırmaz
bisikleti de sadece bir bisiklet değil
çevirdikçe pedalları
bir metafordur ete kemiğe bürünür düşler.

çevirdikçe pedalları: Sen Nehri
çevirdikçe pedalları: kırlarda papatya
çevirdikçe pedalları: Sorbonne
çevirdikçe pedalları: fizik, kimya
çevirdikçe pedalları: ödül üstüne ödül
çevirdikçe pedalları: arkada daha aydınlık bir dünya...

Emre Demir

İYİ GELEN ŞEYLER

Dudaklarından ırmaklar akıyor,
dudaklarından yağmalanacak doğrular
Sen yarım kalmış şeylerin yoldaşı
iki simidin, Gülhane'nin,
Arnavut kaldırımlı taş sokağın,
patika yollardaki nostaljinin.

Cebinde birbirine rastlamayacak
hiçbir zaman iki kuruş
Ne olmadığını bileceksin dünyanın
ne olduğu muğlak...

Sana iyi gelen şeyler de var
faturalar, mtv, kart ekstreleri,
İnternetsiz ev kalmasın telefonları
güneşin parlatamadığı koyu gelecek,
ısıtmaktan bayatlamış intikam.

Dudaklarından ırmaklar
gerçekler dudaklarından
gözlerinden uyku günlere, haftalara...
Gözlerin, bir yandan kan topluyor
bir yandan kar.
En vefalı yakınını unutturacak kadar
yanında yamacında kışlar.

Aramakla bulamadın
bulanlar hep navigasyona...
Kırgın anahtarlar gibi bütün kalplerin kapısında
Gökyüzünü umuda boyarken kuşlar
sen bunu leke sayacaksın.

öğreneceksin, kavuşmak yok olmayı taşır göğsünde
sen temmuzları kucakla olanca neşenle
Derin bir gülüş sarsarken dünyayı
sana, ısrarlı gece yaraları
paslı sabahlar, arnavut kaldırımlı taş sokaklar...

Sana iyi gelen şeyler, görünce seni
bir hayrete çarpıp düşüyor
sen, ismin ağlanacak hali
çok sebepli hüznler dallarına konuyor

sana her şey iyi geliyor, senden başka.

Ayşe Çelikkaya

NON SENKRON

bir ömürden daha uzun ve görünmezim
rüya devam ediyor ve herkes uyanık
konuş ya da izle küserek de gülümseyebilirim
sistemli vefa sözleri ve görünenin güvenilirliğiyle
kenarlarını kestim kavgamın
uslandırılmış suskun tepkisiz kenarlarını
ayırıp parçaladım ciddiye alınmamış sabrı.

Herkes anlamasa da olur ya da herkes olma hali
Herkes hep var 'herkesin anladığı olma'nın telafisi yok.

nereden almıştın sahi bu avuntuyu
üç ihlas bir keşkeyi arkası yarın olan kavgayı
geç artık n'olur bahaneyi şimdiye çekmeyi
bilmezden gel mesela düşmanına dönüştüğünü
batacağını farz ettiğin gemiye filika olma ısrarı sendeki
acil durumda terk anı cenneti
anlamadım farz et.

İlk bölüm benim
Yaşamayı unutacak kadar dağınık
Önüm arkam sağım solum hep tropoze
Mecbur kalmadıkça susan ve prova eden hayatı

bu maskülen değerler bir dünya geleneği
kalbin narin ve çoğu kırılmaktan
anlatmayı bırak kal kendine
sarmaş dolaş bir kucaklaşma buzdan şefkat buzdan gülüş.

Son bölüm sen
Mavi perdelerin inanmadığı kusur
Pişmanlığa eklenen sekans hatası
Gözünden kaçırma kendini

Olmayacak nasılsa selfilerden daha iyi gören yüzünü.
Rahatla ve gülümse. teslimollayklara: excusez moi monsieur

Zümrüt Karabudak

DAĞIN KALBI

1

Kırağısı eriyor kirpiklerimin
Asyalı gözleriyle yüzüme baktığında
Kuşlarına “lebbeyk” diye seslenen annem
Beni üstün tutuyor on bir yıldızdan

2

Burada yıldızlarla dağ arasındaki sızı şömineye odun atma mesafesinde
Ayın yularını tutan ırmağın rengi, atlar ve şairler arasındaki bağ
Burada kar kalbimize düşen şükür hecesi
Burada ölülere şiir okuyan çakıl taşları gerçek
Kışın soframızı tıklatan serçeler, on bir yıldız, ay ve güneş
Burada merhametle büyüyen çocuklar
Alın terini kuşlara serpen babam
Dağın tüm heybetini taşıyor göğsünde

3

Her sabah bir tanrıçadan aldığım yüzle çıkıyorum evden
Her akşam naylon çelenklerle dönüyorum aynı eve
Günlük planlar, güven endeksleri arasından
Atsız, kılıçsız geçiyorum ağır aksak
Yel değirmenleri epey uzakta
Aşkla çalkalanıyor dik başlı çavdar tarlaları
Kristal kılıçlarla yine o şarkıyı söylüyor kış:
“Dağın kalbi” ne yürümenin elbet bir yolu var

4

Pencerem takım elbiseli yalanlardan uzak
Dünyaya buradan saldırıyorum
Alkışlıyorum tüm pozları dikenli çiçeklerle
Ruhumda gamlı bir dağ, dağın ruhunda kış
Beklemek nasibin en mücella çehresi
Biliyorum bu yağmur rahmetin ayak sesi
Cömert sema benim gibi savurgan mı üstelik

5

Kışın karnı burnunda
Dokuz ay on gün sonra parlayan bir yaz

Ahmet Edip Başaran

MİZMAR

Biz bir sesle ölünce durmadan sabah olanlar
Sesleri bastıran sisin hükmüne inanmıyoruz
Bizi görüp kaçıyor aklımızın troykaları
Kötüler ve çirkinler için bir parça teodise.

Geldik ve dinledik bütün nağmelerini arzın
Bizde acıyı tınlayacak bir ses kalmadı.

Oturduk, modern şüphelerin aritmetiğı çok iyi
İçinde aşk olmayan sözlerin yaktığı ateş çok iyi
Geri dönüşümü olmayan sesler de var, çok iyi
Bir kibritin boynu kırılınca bir diğeri.

Öykümüz trajikomikse biz neden gülmüyoruz,
Uzaktan bakınca yüzümüz, sanki bin parça.

Bu, damarı kesilince kanayan yaprakların âhı
Bir gün kendimizi gördük çok uzaktı
Bir gün kendimizi gömdük çok yakındı
Mezar taşımızda süslü sözlerden bir çelenk vardı.

Hayat, kabuğı soyulmuş bir ağacın içinde
Hep unutulmuş bir ismi hatırlar gibi.

Said Yavuz

ZAMAN SALINCAĞI

Bir göğsü kalbi ikna ederken gördüm
Diyordu ki seni taşırken mutluyum

Evlerine gidiyor dalgalar
Taşları dövüyor zaman,
Candan bir can çıkıyor, akşam
Alından bir isim,
Bir isim nihayet o alından siliniyor

Kınında onarılıyor kılıç, bildim
Kıydan topladı yitik isimleri deniz
Onlarla dönüyor kıtayı
Eşiklerden atlarken zaman
Alında bir isim-bir isim
Alnın yerini alıyor

Kocaman bir çağ kapanmış aramıza
Sen benim kendime kurduğum köprü
Eskilerden bir çeşme, avcumda geçmiş günler
Diyordu bir küçük dere ilerde kaybolmadan önce
Kavuşur her âşık eninde sonunda sevdiğine
Çünkü içinden gelir sevmek ve yine gider içine

Eyyüp Akyüz

TEMENNİ

gürültüler geliyor üst kattan, şuh gülüşler, kahkaha efektleri
alt kat bar gibi, cinayet gibi alt kat, herkes birbirini
bir ses işitiliyor gür ve gümrah, caz gibi: ölseler de kurtulsak

ofsayta, direğe, hakeme takılıyor bir gol
hakemler, rakipler, kaleler ölse de kurtulsak
bahçesinde keşkeler, balkonunda yalnızlıklarıyla bir kadın
mirasçılar çadır kurmuş bahçeye: ölse de kurtulsak
kötü adamlar güzel kadınları güzel sözlerle
kötü adamlar, güzel sözler bir güzel ölse de kurtulsak

bir lokma oturuyor dar bir boğaza, kalkmıyor: ölse de kurtulsam
losyonlar, kremler ortasında bir genç kız: sivilceler...
matematiğin altında kalmış bir çocuk: formüller, sayılar...
babasına bakıp bakıp homurdanıyor bir oğul: ölse de kurtulsam

ölüm diyor herkes bir ağızdan ölüm ölse de kurtulsak